

DEMOCRATIC FRONT FOR ERITREAN UNITY

ስርዓት ህግደፍ ክራማት መጻ ብምግቢ ነብስና ምክክል ዝብል ጭርሖ እናልዓለ ዝምድር፡

ሕጂኽ ንመን ከታልል እዩ፡

ስርዓት ህግደፍ ኣብ ኤርትራ ብሓይሊ ብረት ፖለቲካዊ ስልጣን ካብ ዝሕዝ ግዜ ጀሚሩ ህዝቢ በብደረጃኡ ተጠቃሚ ዝኾነሉን ማሕበራዊ ፍትሒ ዝነግሱሉን ልምዓታዊ ቁጠባዊ ፖሊሲ ዘይብሉ ክነሱ፡ ብሓፈሻ ህዝብና ብፍላይ ካኣ እቲ 85% ዝኾነውን ኣብ ሕርሻ ዝምርኮስ ገባራይ ሕብረተ-ሰብና ብመግቢ ነብሱ ክክክል ኣለዎ ብዝብል ዓመት መጻ እናጨረሐ እነሆ ናብ 30 ዓመታት ተገማገሎ ህዝብና ብመግቢ ነብሱ ከይክክል ሓሳራ-መክርኡ ይርኢ ኣሎ።

ህግደፍ ንቁጠባ ሃገር ገቢቱ ብምሓዝ ንካለኣት ኣብ ቁጠባ ሃገር ክሳተፉ ዝክክሉ ሓይልታት ማእቶት ህዝቢ ይኹኑ ደቂ-ዓዲ ሰብ ሃብቲ ከምኡውን ወጻእተኛታት ሰብ-ርእሰ-ማል ክጫረትኒ እዮም ብዝብል ናይ ናጻ-ዕዳጋ ቁጠባዊ ፖሊሲ ዝባሃል ከይተሰምዑኒ ኢሉ፡ ብሸፋን “ንሕና ናይ ርእሰ-ኣክክሎ መትከል ኢና ንክትል ኣብ ናይ ወጻኢ ርእሰ-ማል ይኹን ኣብ ናይ ግብረ-ሰይና ማሕበራት ትጻቦታት ኣይንምርኮስን ኢና” ኢሉ ሃገር ኣብ ምስፍሕፋሕ ትሕተ-ቅርጻዊ ህንጻት ክትጥቀሙሉ ትክክል ዝነበረት ዕድላት ሰብ-ርእሰ-ማል ናይ ደቂ-ዓድን ወጻእተኛታትን ወፍሪ ክትሰእን ከም ዝገበረ ኩሉ ዝፈልጦ ሓቂ እዩ።

ስርዓት ህግደፍ ገለ ዓመታት ጸኒሑ ካኣ፡ ብመግቢ ነብስና ክንክክል ብዝብል ዲጋታት፡ ሓጽቢታት፡ ራህያታት ዕቀባ ማይን ሓመድን ወዘተ እገብር ኣለኹ እናበለ ዝልፍልፍ ዳኣምበር ኣብ ባይታ ክንዲዚ ዝኣክሉ ገባራት /ስድራ-ቤታት/ ካብ ከምዚ ዝኣመሰለ ግድብ ወይ ሓጽቢ ተጠቐሞም፡ ብመግቢ ነብሶም ክኢሎም ትርፌ ፍርያቶም ኣብ ዕዳጋ ኣውራጃም ክንድዚ ዝኣክል ሃብቲ ኣጥርዮም፡ ንነብሶምን ሃገሮምን ጠቐሞም፡ ቁጠባ ሃገር ብክንድዚ ካብ ሚእቲ ዲጂት /ኣሃዝ/ ኣብ ዓመት ዓብዩ ዝባሃል እስታቲስቲካዊ ዳታ የለን።

ህዝብና ዓመት መጻ እንትርፎ ብጥሜትን ድክነትን ሕማምን መሃይምነትን እናተሳቐየ ብግፍዓዊ ኣገዛዝኣ ውልቀ-መላኺ ስርዓት ህግደፍ ሰላም ሓርቢቱም ናብ ስደት ዛሕዛሕ ክብል ዝጸንሐን ዘሎን ሕብረተ-ሰብ እንተዘይይኑ፡ ሰላምን ቅሳነትን ረኺቡ ማእቶቱ ኣማዕቢሉ ብመግቢ ነብሱ ክኢሉ ብዝሐሸ ሂወቱ ክመርሕ ዝክክልን ዝማዕበለን ገባራይ የለን። ዕድለኛ ኮይኑ እትሕረስ ንእሽቶ ቃጽዖ ዝረክብ ገባራይ ካኣ፡ ደቂ ብሓይሊ ተገፊፎም ኣብ ኣስገዳድ ሃገራዊ ኣገልግሎትን፡ ኣብ ናይ ናጻ ጉልበት ወፍሪ ባርነትን ብዘይ ገለ ጸማ ንውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታት ስርዓት ህግደፍ እንዳሸቀሉ ስድራ-ቤቶም በዩናይ ጉልበት እዮም ሓሪሶም ክበልዑ።

እዞም ከምዚኣም ዝኣመሰሉ ስድራ-ቤታት ዝውንኑዎ መሳርሕን /ኣብዑር/ ሰብኣዊ ዓቕምን ዘይብሎም ዝበተኹ ኣብ ወጻኢ ሓይ-ክልተ ካብ ስድራ-ቤቶም ተሰዲዶም ሰሪሖም ዝነብሩ ዝሰድወን ገለ ኣቕራሽ እንተረኺቦም ዓማጺ ስርዓት ህግደፍ ትራክተራቱ እናኣካሪየ ብዝጥቀሙለን ዝሓርስ እንተዘይኮይኑ ካልእ ዕድል የብሉን ። እዚ ገባራይ እዚ ካብ ክራይ ትራክተር ዝተርፈኦ ገለ ኣቕራሽ እንተረኺበ ካኣ ኣብ ምጽሃይን ምጉልጋልን ምዕጻድን መኹዳን ንሰራሕተኛ ዝኸፍሎ ወጻኢታት ደሚርካ ዝረኸበ ትርፌ የለን። እዛ ካብ ኢዱ ናብ ኣፉ ዘይትበጽሕ እቶት እዚኣ ንድኻ ገባራይ ኣሸንጻይዶ ካብ ዓመት ናብ ዓመት ከተሰጋግሮስ ፍርቂ ዓመትውን ኣይትቕልቦን። ካብ ወጻኢ ደገፍ ዘይረክብ በተኸ ዝኾነ ገባራይ ካኣ ተመጽዖታይ ኮይኑ ድራር ዕለቱ ስኢኑ ተኸርምዩ ብጥሜት ዝሓድርን ዝሳቕን እዩ።

ስለ ዝኾነ ካኣ እዚ ብስርዓት ህግደፍ ብመግቢ ነብስና ምክክል ዝብል ጭርሖ ክረምቲ ክረምቲ ዝልፍልፈሉ ኣብ ባይታ ዘይትግበር ከንቱ ንሃልኪ ዝዝመር ፕሮፖጋንዳ እዩ። ሕጂ ካኣኸ ኮሮና ቫይረስ ተደሚሩዎ ህዝብና ኣብ ዝጸንሖ ድክነት ተወሲኹዎ ከምቲ “ዝብእስ ኣብ ዘይፈልጥዎ ዓዲ ከይዱ ማእሲ ኣንጽፋለይ በለ” ዝባሃል እዚ ዝባኑ ዝቕልዐ ናይ ሓሶት ጭርሖ እዚ... ኣሸንጻይዶ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ውሽጢ ሃገር ባዕሉ ዝዕዘቦን ዘምኮሮን ዘሎሱ፡ ዓበይቲ ፍሉጣት መራኸቢ ብዙሓን ዝውንኑ ወጻእተኛታትን ገበርቲ-ሰናይ ማሕበራትን ተጣባቒቲ ሰብኣዊ መሰላትን እቲ ህዝብና ብተደጋጋሚ ከጋጥም ዝጸንሐን ዘሎን፡ ናይ ጥሜትን ዓጸቦን ሓደጋታትን ብሕጽረት ሃለኹቲ ነገራትን ዘይምርካብ፡ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ መነባብርኡ ከመይ ተጸጊሙ ኣሎ መላእ ሕብረተ-ሰብ ዓለም ክፈልጦ

ከቃልሕዎ ዝጸንሑን ዘለዉን እዩ። ብመሰረቱ ሓደ ንህዝቢ ዝሓለ ስርዓት ከመይ ኢሉ እዩ ንህዝቡ ብመግቢ ነበሱ ክኸእል ዝገብሮ፡ ቅኑዕን ስነ-ፍልጠታውን ተረድኦ ናይዚ ጭርሖ እዚ ንምሓዝን እቲ ፖሊሲ ኣብ ባይታ ከመይ ይሰርሕን ኣብ ዓወት ይበጽሕን ምድህሳሱ ኣገዳሲ ይመስለና።

ዝኾነ ሃገር ብምግቢ ነበሱ ክኸእል እንተዳኣ ኮይኑ፡ ብቐዳምነት ባህርያውን ሰብአውን ሃብቲ ናይታ ሃገር እንታይ እዩ ብልክዕ ከፍለጥ ኣለዎ። ገለ ሃገራት ዘለዉን ባህርያዊ ሃብቲ ናይ መዓድናት፡ ነዓዲ ወርቁ፡ ቱሪዙም ወዘተ ሃልይዎም ነዚ ጸጋታት እዚ ኣብ ዕዳጋ ዓለም ኣውራጃዎም ብመግቢ ነበሶም ክኸእሉ ይገብሩ። ገለ ካኣ ኣብ ብዙሓት ዘይማዕበላ ሃገራት ከም ሃገርና ዝኣመሰላ እቲ ቀንዲ ምንጪ እቶቶም መሬትን ጉልበት ሰብን ኮይኑ፡ ነዚ ኣማዕበላኳ ውጽኢት ፍርያትካ ካብ ነብስኻ ሓለፉ ክሳብ ኣብ ዕዳጋ ዓለም ኣውራጃካ ብመግቢ ነብስኻ ምኸኣል ይኸውን።

ኣብ ከመዚኣን ዝኣመሰላ ዘይማዕበላ ሃገራት ብቐዳምነት ብመግቢ ነብስኻ ምኸኣል ክበሃል እንከሎ፡ ቅኑዕ ናይ ቁጠባ ፖሊሲ ክህልወካ ኣለዎ። ካብዚ ዝኸለ ካኣ እቲ ናይ ሕርሻ ፖሊሲ ገጠርን ገባርን ማእከል ዝገበረ ክኸውን የድሊ። እዚ ብወናነት ማእከሉ ብእኸሊ ነብስኻ ምኸኣል እኳ እንተኾነ፡ ኣብዚ ዝሕጸር ግን ኣይኮነን። ኣብ ውጽኢት ፍርያት ሃብቲ እንሰሳ ስጋ፡ ጸባ እንቋቋሖ ወዘተ ከምኡውን ኣትክልትን ኣሕምልትን ቅመማ-ቅመምን ወዘተ ግቡእ ትኹረት ተዋሂቡዎ ብዝሰራሕ ስራሕ ውጽኢታት እዩ ናይ መግቢ ውሕስና ምርግጋጽ ዝካኣል።

ኣብ ሃገርና ይኹን ኣብ ብዙሓት ዘይማዕበላ ሃገራት፡ እቲ ዝበዝሖ ጉልበት ሰብ ዝሕዝ ሕርሻ ስለ ዝኾነ እንተዘይኮይኑ እቲ ኣብ ከተማ ዝነበር ሰራሕተኛ መንግስቲ ይኹን ኣብ ናይ ግሊ ካምፓኒታትን ናይ ንግዲ ስራሕትን ወዘተ ተዋፊሩ ብዝረኸቦ ደሞዝ ይኹን ኣታዊታት ብመግቢ ነበሱ ዝኸእል ምዃኑ ምርጻእ የድሊ። እዚኦም ምቹኣት ናይ ስራሕ ዕድላት እዚኦቶም ውሕስነት ብዘለዎ መንገዲ ክረጋገጽሉ እንተኸእሎም ሕርሻ ጥራሕ ዘይኮነስ ደረጃ ብደረጃ ኢንዱስትሪውን እናግበየ ስለ ዝኸይድ ብደረጃ ሃገር ሕርሻ-መርሖ ኢንዱስትሪ ቁጠባዊ ፖሊሲ ቀሪጽካ፡ ሃብትን ስልጣንን ሃገር ብፍትሓውን ማዕርነታውን መንገዲ ክመቐራሕ እንተተገይሩ ውሕስነት መግቢ ምርግጋጽ ጥራሕ ዘይኮነ መነባብሮ ናይቲ ሕብረተ-ሰብ ካብ ታሕተዋይ ናብ ማእከላይ ደረጃ ብዝሕሸ ክሰጋገር ጽቡቕ ዕድል ይረክብ።

እዚ ክረጋገጽ ግን እቲ ኣብ ናይ ሕርሻ ልምዓት ዝዋፈር ዓቕሚ ሓይሊ-ሰብ ይኹን ኣብ ማሕረስ ይኹን ኣብ ምፍራይ ሃብቲ እንሰሳ፡ እቲ ገባራይ ኣፍልጥኡ ብብግዚኡ ክዓቢ ዝሕሸ ፍርያት ክህቡ ብዝኸእሉ ዘበናዊ መሳርሒታት ክጥቀምን፡ ኣብ ዕዳጋ ተወዳዳሪ ውጽኢት ክቕርብን ዝኸእሎ ክኸውን የድሊ። ነዚ ካኣ ህዝባዊ መንግስቲ ኣብ ትምህርቲ፡ ሕክምና፡ መሰረተ-ልምዓት ዝኾኑ ናይ መንገዲታትን ጽርግያታትን መዕርፎ ነፈርትን መንገዲ ባቡራትን፡ ኤሌትሪክን ብቐለሉ ዝረኸበሉ ኣብ ዝሓጸረ ናይ ንግዲ ልውውጥ ዘቀላጥፈሉ መራኽቢ-ብዙሓንን፡ ፍትሓዊ ናይ ገንዘብ ልቓሕ ዝረኸበሉን፡ እናማዕበሉ ዝኸዱ ናይ መጽናዕትን ምርምርን ትካላትን ወዘተ ክመቐቐውሉ ይድሊ። እዚ እናተመጋገበ ዝኸይድ ቅኑዕን ስነ-ፍልጠታውን ናይ ሕርሻ ኢንዱስትሪ መርሖ ናይ ልምዓት ፖሊሲዚ ግን ኣብ ተግባር ንምሽራፍ ክማልኡ ዘለዎም መሰረታዊ ጉዳያት ኣለዉ።

1. ካብ ጥሜት ድሒንካ ከብድኻ መሊእካ ምሕዳር እዚ ንባዕሉ ኣብ ምዕባል ሕብረተ-ሰብ ኣነኣኢስካ ክረኣ ዘይብሉ ዓቢ ዓወት እኳ እንተኾነ፡ ካብዚ ዝዘለለ እቲ ገባራይ ብዕዳጋ ዝተቐንዩ ናይ ሕርሻ ልምዓት ብቐዕ ኮይኑ ክርከብ ምእንቲ፡ ናይ ኣተሓሳስባ ለውጢ ዘድልዩ ምዃኑ ብምግንዛብ፡ መሬቱ እንታይ ምስ ዘፍርየሉ እዩ ዝሕሸ ውጽኢት /ፍርያት/ ዝረክብ ተረዲኡ ምስ ናይ ካለኣት ገባራት ኣነጻጺሩ ዝሕሸ ዋጋ ፍርያት ከኻዕብትዎ ዘለዎ ምቹእነት ናይ ኣፍራይነቱ ኣብ ግምት ብምእታው፡ ኣብ ናይ መቐላ-ዕዮ ኣትዩ ተወዳዳሪ ኮይኑ ሃብቲ ክድልብ ምእንቲ፡ መንግስቲ ኣብዚ እቲ ዘድሊ ደገፋት ክቕርብሉ ይድሊ።

2. ብኣራኣእያ ምልዋጥን ብዕዳጋ ዝተቐንዩ ልምዓት ምርግጋጽ ጥራሕ ግን እኹል ስለ ዘይኮነ ጽፋፍን ተዓጻጻፍን ናይ ዕዳጋ ስርዓትን መሓውርን ምዝርጋሕ ስለ ዘድሊ ነዚ ዘሳልጥ ብውሽጣዊ ሕጋጋትን ኣሰራርሓታትን ዝግዛእ፡ ሓያል ዝኾነ ውዳባታት ዘለዎ ናይ ተራድኦታት /ኮኦፐራቲቭ/ ማሕበራት ብናጻ ድሌቱ ዝምስረታ ክህልወኦ የድሊ፡ እዚን ማሕበራት እዚኣተን ናይ ሕርሻ ፍርያቱ ብዘተኣማምን እናኣማዓራሪያን እናጠርነፋን ክቕርብሉ ዝኸእሉ ብኣምሳይኡ ካኣ ብዝሕሸ ተመጣጣኒ ዋጋ ዘድልይዎ ሃለኹቲ ነገራት ዘቕርብሉ ማሕበራት ክጣዩኹ የድሊ። መንግስቲ ከምዚኣን ዝኣመሰላ ትካላት ክህልዎ ከተባበዐን ዘለዎ ኮይኑ፡ በዚኣን ክሸፈን ዘይካኣል ካኣ ቦቲ ናይ ናጻ-ዕዳጋ መሰርሕ ንግዲ ብዓባይቲ ነጋዶ ክሸፈን ስለ ዝኸእል እቲ ቁጠባዊ ዕቤት ስሉጥን ብብደረጃኡ እናጎልበተ ዝኸይድን ይኸውን።

3. እዚ ዝተወሃሃደ ሕርሻ-መርሖ ኢንዱስትሪ ቁጠባዊ ፖሊሲ እዚ ዕወት ክኸውን እንተዳኣ ኮይኑ ቅድሚ-ኩሉን ልዕሊ ኩሉን ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራ ዘረጋግጽ ልምዓዊ ደሞክራሲያዊ መንግስቲ ክህሉ የድሊ።

እዚ ከምዚ ዝኣመሰለ መንግስቲ ኣብ ናይ ሃገር ኤኮኖሚ ልምዓት ብኣፈሻ፣ ኣብ ናይ ገጠርን ሕርሻን ካኣ ብፍላይ ናይ መንግስቲ መሪሕነትን ናይ ህዝቢ ተሳትፎን፣ ሰብ-ሃብትን እንታይ ክኸውን ከም ዘለዎ ብንጹር ዝተቐመጠ ክኸውን የድሊ። እዚ ስራሕ እዚ ብቐጻ ዓቕሚ ኣይሊ-ሰብን መሳርሒታትን መሪሕነትን ስለ ዝደለ፣ ኣብ ገጠር ካብ ዝለዓለ ኣመራርሓ ክሳብ ዝተሓተ ወረዳን ቁሻትን ናይ ኩለን ትካላት መንግስቲ ተበታቲኑ ብብርእሱ ዝሰርሕ ዘይኮነስ ብኣደ ተዋዲዱን ተናቢቡን ኩሉ ስራሕት ብቐደል-ተኸተል ብጥሙር ዝሰርሕ ክኸውን የድሊ።

ኣብ ሃገርና ከምዚ ዝኣመሰለ ቅኑዕ ደሞክራሲያዊ ስርዓትን ስነ-ፍልጠታዊ ቁጠባዊ ፖሊስን ኣብ ዘይብሉ ስርዓት ህግደፍ ዓመት-መጻ ብመግቢ ነብስና ምክኣል እናበለ ኣብ ጥራይ ጎልጎል እንተውደኸደኸ ትርጉም የብሉን። ከምቲ “ጽጉብሲ ጥሙይ ዘሎ ኣይመስሎን” ዝበሃል ምስላ ኣቦታት፣ ወይ ካኣ ከምቲ ኣብ ግዜ ሰውራ ፈረንሳን ዓዲ ኢንግሊዝን ዘጋጠመ ህዝቢ ጠምዮ ሰላማዊ ሰልፌ ምስ ገበረ፣ እተን ንግስታት እንታይ ኮይኖም እዮም ሰላማዊ ሰልፌ ዝገብሩ ዘለዉ ኢሉን ነቶም ኣለውተን ምስ ሓተታ፣ ጠሚና ኢሎም እዮም ሰላማዊ ሰልፌ ዝገብሩ ዘለዉ ምስ በልወን፣ እንታይ ኮይኖም እዮም ኬክ ዘይበልዑ ዝበለጸም፣ ህዝብና ካኣ ብጥሚትን ዓጸቦን እናተሳቐየ ስርዓት ህግደፍን መግባርያታቱን ካኣ፣ ብደምን ረሃጽን ውጽዕ ህዝብና ብምቕት ኣንደላቲቕቕም እናነበሩ ብብልሽውና ጠሰጠሶም ዘለዉ ገዛእቲ ከመይ ኢሉ እዩ ናይ ዝጠመየ ሕብረተ-ሰብና ስቓይ ክስቆሮም ዝኸእል።

ስለ ዝኸነ ካኣ ብስርዓት ህግደፍ ኣብ ውሽጢ 30 ዓመታት ዘይተሰርሐ ምዕባለ ብሕጂ ሃገር ክልመዕ እዩ ኢልካ ትጽቢት ትገብረሉ ኣይኮነን። ንልኡላውነት ሃገራ-ኤርትራ ኣብ ዋጋ-ዕዳጋ እናኣእተወ ዝነግድ ዘሎ ስርዓት ከመይ ኢሉ እዩ ኣብ ሎሚ በጺሑ ድሕንነትን ውሕስነትን ህዝቢ ኤርትራ ኣልዩ ሃገርና ብምግቢ ነብሳ ክትክእል ክገብራ እዩ ተባሂሉ ትጽቢት ዝግበረሉ። እዚ ንገለ ግሩሃት ካብቲ ጭቡጥ ክውንነት ናይ ሕብረተ-ሰብና ርሕቕ ኢሎም ዘለዉ ዜጋታትን ብፍላጥ ኮነ ኢሎም ዘግቑዕሉ መግባርያቱን ህዝብና ይርህዎን ይሓልፈሉን ኣሎዩ ኢሎም ገለ ዝሓርሳ ትራክተራት ኣብታ መደንቆሪት ሓፋሽ ዝኸነት ኤራ-ቲቪ ደጋጊሙ እናርኣየ ክጥብረሉ ድራማ ዝሰርሓሉ እንተዘይኮነ ካልእ ትርጉም የብሉን።

ኣብ መስርሕ ቃልሲ ናይ ሓደ ሕብረተ-ሰብ ህዝቢ ሓደ ሳዕ ወይ ክልተ ሳዕ ክደናገር ይኸእል። ኩሉ ሳዕ እናተደናገረ ዝነብር ህዝቢ ግን የለን። ሕጂ ካኣ ስርዓት ህግደፍ 29 ዓመት ብኣሶት እናኣታለለ ክደናግሮ ዝፈተኖ ከይኣክል፣ ሎሚኸ ንመን ከታልል እዩ ብምግቢ ነብስና ክንክእል ኢና ኢሉ ደጋጊሙ ዝልፍልፍ ዘሎ። ህዝብን ብመግቢ ነብሱ ክኸእል ሃገሩ ከልምዕን እንተዳኣ ኮይኑ ንስርዓት ህግደፍ ወጊዱ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ከይተኸለ ሰላምን ደሞክራሲን ቁጠባዊ ምዕባለን ከረጋጽ ስለ ዘይክእል ነዚ ቅዱስ ዕላማዚ ኣብ ሸትኡ ንምብጻሕ ብቐዳምነት ኩሉ-ዓቕምታት ሕብረተ-ሰብና ንምውጋድ ሰዓርት ህግደፍ ብብዓቕሙ ሓቢሩ ክራባረብ ኣለዎ ንብል።

ፖለቲካውን ፕሮፖጋንዳውን ቤት-ጽሕፈት፡

ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ /ደግሓኤ/

27/07/2020